

La incertesa de les dades de residus sòlids urbans.

Projecte de fi de carrera. Ciències Ambientals.

Víctor Muñoz Gombau

26-06-2007

1. Introducció

La generació de residus és un problema que afecta a la gran majoria dels estats del món. Els residus sòlids representen una gran pèrdua de recursos, ja sigui en forma de materials o d'energia. El grau d'acumulació de residus generats pot ser vist com un indicador de com d'eficients o ineficients som com a societat, particularment en rel.lació amb l'ús que fem dels nostres recursos naturals i la gestió i el tractament que apliquem a dits residus. Així doncs, els països necessiten conèixer quants residus es generen en el seu territori si volen aplicar una gestió correcta dels mateixos.

Les dades agregades de generació i tractament de residus sòlids urbans són avui en dia el millor indicador disponible per descriure l'estat de la generació i tractament de residus en un determinat país. Això és degut a que tots els països recullen informació sobre residus sòlids urbans i en d'altres àmbits generadors de residus, no disposen d'informació en molts casos.

D'aquesta manera, els països han de conèixer la quantitat de residus sòlids urbans que generen per tal d'avaluar l'estat en que es troba la gestió dels esmentats residus i proposar iniciatives i polítiques al respecte. Així doncs, per tal que aquestes polítiques siguin eficients, els diferents països han de disposar de dades fiables al respecte.

2. Metodologia i objectius

Per tal de comprovar la fiabilitat de les dades d'una manera concreta, calia marcar unes limitacions tant territorials com temporals. Així doncs es va decidir que l'anàlisi de les dades correspondria al període 2001-2004 i que els eixos territorials on es focalitzaria l'estudi serien Catalunya i Espanya.

En primer lloc, calia reconèixer tots els actors que participen en la recollida, tractament i exposició de dades de generació de residus sòlids urbans tant a Catalunya com a Espanya. Un cop reconeguts aquests agents, era necessari conèixer quines eren les rel.lacions que s'establien entre ells a l'hora de la transmissió de dades, és a dir, com es produïa aquesta transmissió, amb quina freqüència, etc; mitjançant recerca bibliogràfica, recerca per la xarxa i entrevistes in situ o telefòniques. Amb aquest mètode es va

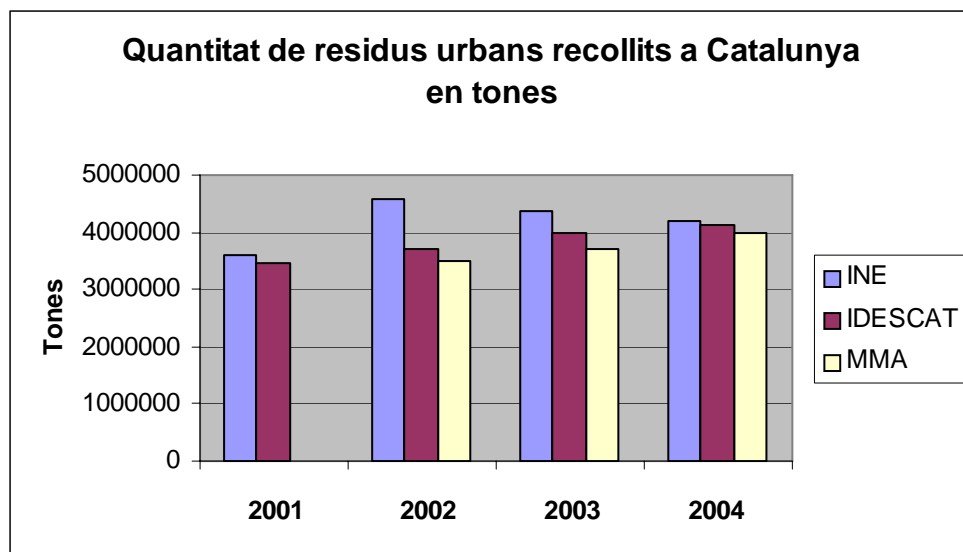
observar que el procediment d'obtenció de dades per part dels diferents organismes responsables eren qüestionaris que s'enviaven als òrgans poseïdors de les dades.

Un cop reconeguts els actors, les relacions que s'establien entre ells i la metodologia d'obtenció de dades es va procedir a fixar els tres punts bàsics d'estudi:

- Anàlisi de les dades
- Anàlisi dels fluxes de dades
- Anàlisi dels qüestionaris.

3. Anàlisi de les dades

Gràfic 1. Quantitat de residus urbans totals recollits a Catalunya en tones pel període 2001-2004.

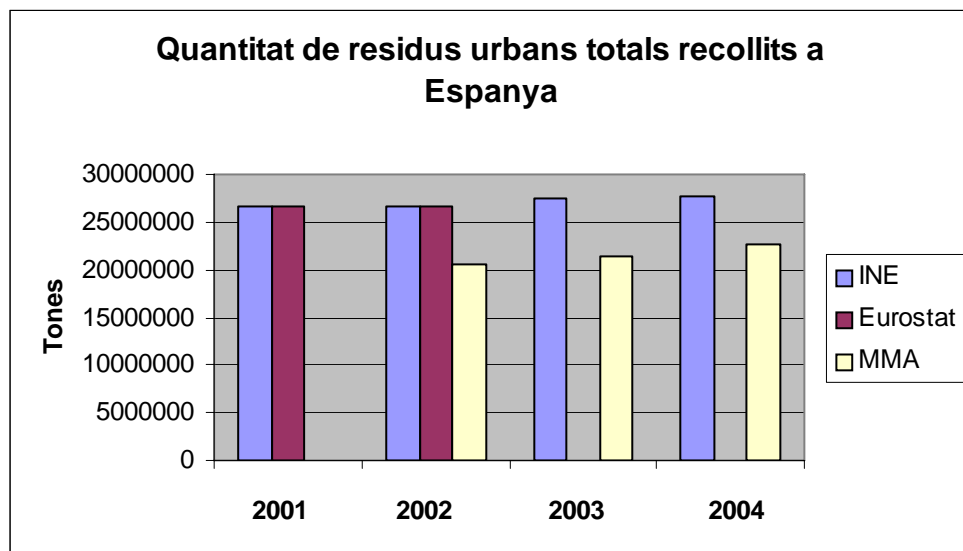
Font: Elaboració pròpia

Dins l'àmbit català, trobem tres organismes encarregats de mostrar les dades de residus sòlids urbans: l'Institut Nacional d'Estadística (INE), el Ministerio de Medio Ambiente (MMA) i l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT).

Analitzant la sèrie temporal 2001-2004, trobem que hi ha una sèrie de diferències entre les dades aportades pels diferents organismes i que les dades no són homogènies com

caldría suposar. L'INE és qui aporta unes quantitats més elevades mentre que el MMA és qui aporta unes dades més baixes. La tendència al llarg dels anys és a reduir les diferències entre les quantitats aportades per cadascun dels tres actors.

Gràfic 2. Quantitat total de residus urbans recollits a Espanya en tones pel període 2001-2004

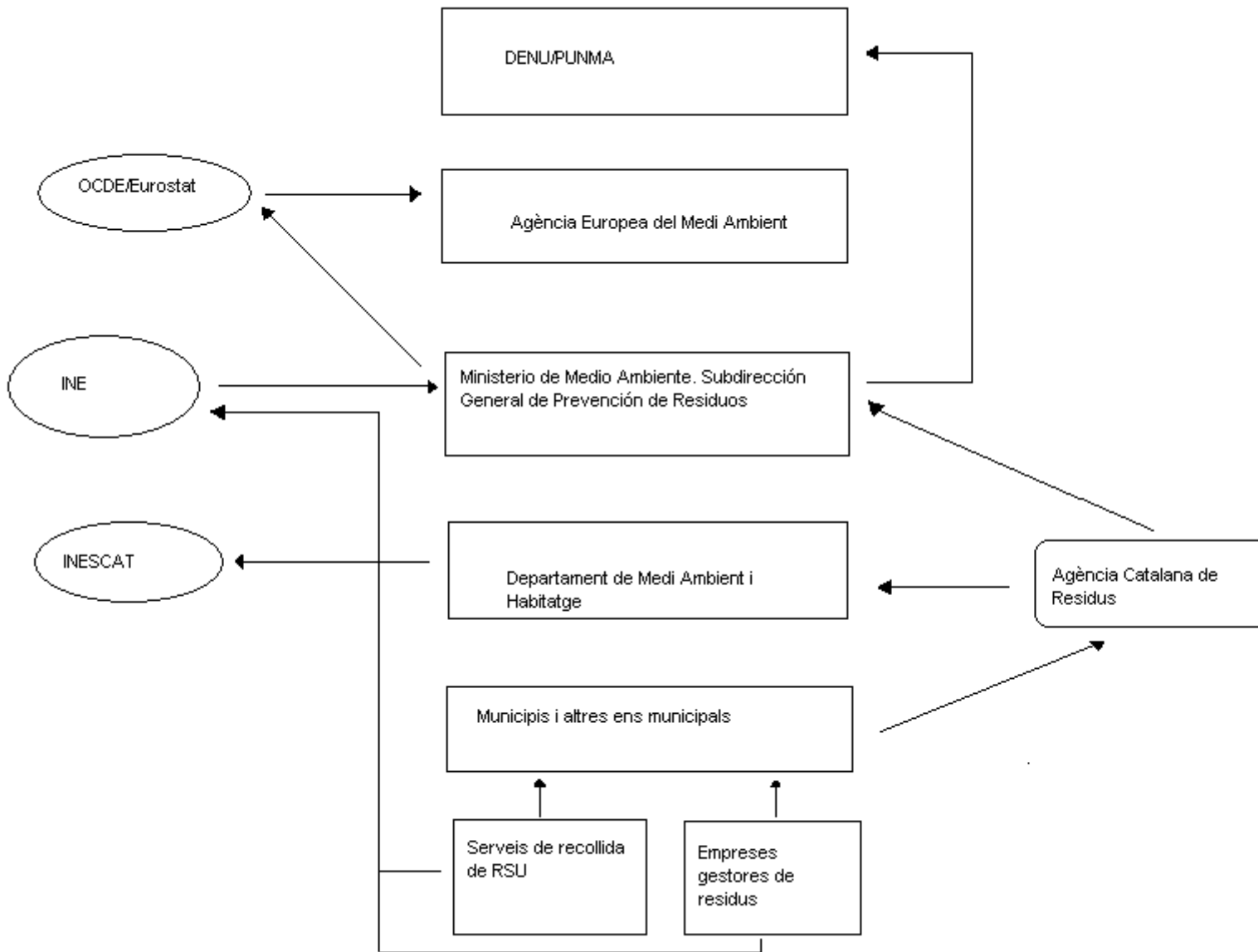

Font: El.laboració pròpia

En el cas de l'àmbit espanyol, també s'han analitzat tres organismes que mostren dades de recollida de residus sòlids urbans. L'INE, el MMA i l'Eurostat.

Les dades que ofereixen tant INE com Eurostat són idèntiques, fet que ens duu a pensar que hi ha un fluxe de dades entre aquests dos organismes. D'altra banda, El MMA mostra unes dades sensiblement diferents a les oferides per aquests altres dos organismes. Cal remarcar però, que l'Eurostat no disposa de dades actualitzades i només disposem de les dades d'aquest organisme fins l'any 2002.

4. Anàlisi dels fluxes de les dades

Font: El.laboració pròpia.

Els agents encarregats de la recollida de residus sòlids urbans i les empreses gestores de residus son els primers encarregats de transmetre les dades als municipis i ens municipals per una banda, i a l'INE, gràcies a un qüestionari propi, per un altra.

L'Agència de Residus de Catalunya (ARC) per la seva banda demana aquestes dades als municipis i ens municipals mitjançant un qüestionari i les envia en primer lloc al Departament de Medi Ambient i Habitatge de la Generalitat de Catalunya, que per la

seva banda les envia a l'IDESCAT, i en segon lloc al MMA mitjançant un qüestionari el.laborat pel mateix ministeri.

El MMA rep les dades que li arriben de l'ARC i de l'INE i envia aquestes últimes (tal com podem deduir de la gràfica 2) a l'Eurostat, mitjançant un qüestionari conjunt el.laborat per aquest organisme i l'Organització per la Cooperació i el Desenvolupament Económic (OCDE). L'Eurostat per la seva banda remet les dades obtingudes a la Agència Europea de Medi Ambient, l'organisme d'àmbit europeu encarregat de l'el.laboració de polítiques i iniciatives referents a la gestió de residus sòlids urbans entre d'altres temàtiques.

De la mateixa manera, el MMA també envia les dades als organismes competents en àmbits mundials, és a dir el Departament d'Estadística de les Nacions Unides (DENU) i el Programa de les Nacions Unides pel Medi Ambient (PNUMA), mitjançant també un qüestionari el.laborat conjuntament per aquests dos organismes.

5. Anàlisi dels qüestionaris.

El mètode comú que utilitzen els diferents organismes encarregats de recollir, tractar i mostrar les dades de residus sòlids urbans és el qüestionari. Ja sigui a les empreses encarregades de la recollida de residus sòlids urbans, a les plantes de tractament o a organismes poseïdors d'aquestes dades, els diferents actors envien els qüestionaris per tal de conèixer la quantitat de residus sòlids urbans recollits entre d'altres.

Per tal d'analitzar la metodologia emprada per cadascun d'aquests organismes, es va procedir a l'anàlisi dels diferents qüestionaris utilitzats pels diferents organismes:

- El qüestionari conjunt DENU/PNUMA
- El qüestionari conjunt Eurostat/OCDE
- El qüestionari del MMA
- El qüestionari de l'INE
- El qüestionari de l'ARC

Els qüestionaris conjunts DENU/PNUMA i Eurostat/OCDE tenen la mateixa estructura i els mateixos continguts. Ambdós disposen de notes aclaritòries per l'encarregat d'omplir el qüestionari per tal d'aclarir els possibles dubtes a l'hora d'omplir-lo. Aquesta similitud entre els dos qüestionaris permet una uniformitat entre les dades aportades pels organismes competents (en aquest cas, el MMA).

El qüestionari elaborat pel MMA és per la seva banda més senzill. Si bé comparteix alguns requeriments trobats als qüestionaris anteriors, l'estructura i els continguts són diferents. Aquest qüestionari, en el cas que ens ocupa, és enviat pel MMA a l'ARC.

Per la seva banda, l'ARC elabora un qüestionari força extens. Aquest qüestionari, destinat als ajuntaments i altres ens supramunicipals, consta de notes explicatives per tal de facilitar el seu correcte omplenament. De la mateixa manera comparteix alguns aspectes comuns amb els altres qüestionaris, però l'estructura i alguns requeriments són diferents als qüestionaris exposats anteriorment.

Finalment, el qüestionari elaborat per l'INE, és enviat a les empreses encarregades de la recollida de residus sòlids urbans i a les plantes de tractament de residus. Aquest qüestionari, amb una estructura exclusiva, té aspectes comuns amb els diferents qüestionaris analitzats anteriorment, si bé inclou aspectes exclusius, de la mateixa manera que fan els qüestionaris del MMA i de l'ARC.

6. Conclusions

Realitzats els anàlisis de les dades de residus sòlids urbans recollits a Catalunya i Espanya, estudiats els fluxes que segueixen aquestes dades i analitzats els qüestionaris d'obtenció de dades que utilitzen cadascun dels organismes encarregats d'aquesta tasca, arribem a les següents conclusions:

- Les dades de recol·lecció de residus sòlids urbans a Catalunya són diferents segons l'organisme que presenta les dades.
- En l'àmbit espanyol tant l'INE com l'Eurostat comparteixen les mateixes dades. El Ministerio de Medio Ambiente per la seva banda obté dades diferents.
- Els qüestionaris emprats pels diferents organismes encarregats de la recol·lecció de dades són diferents.
- Només dos qüestionaris, els corresponents a l'àmbit mundial i a l'àmbit europeu, tenen característiques similars, si bé el qüestionari conjunt OCDE/Eurostat és força més extens.
- Tant l'INE com el MMA realitzen la tasca de recollir les dades de generació de residus sòlids urbans i per tant, el MMA treballa amb dues fonts de dades.

En conseqüència, no podem assegurar amb exactitud quines dades són les correctes d'entre les que disposem i, per tant, no són fiables les dades disponibles de residus sòlids urbans.

